

Problem „Wielkiego Piątku”

Wojtek
listopad 1995, marzec 2003, luty 2018

V2.7 - 2 maj 2003
Kiczyce, luty 2018

WYZNANIE WIARY (CREDO NICEJSKO-KONSTANTYNOPOLITAŃSKIE)

Wierzę w jednego Boga, * Ojca wszechmogącego, * Stworzyciela nieba i ziemi, * wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych. * I w jednego Pana Jezusa Chrystusa, * Syna Bożego Jednorodzonego, * który z Ojca jest zrodzony przed wszystkimi wiekami. * Bóg z Boga, * światłość ze światłości. * Bóg prawdziwy z Boga prawdziwego. * Zrodzony, a nie stworzony, * współistotny Ojcu, * a przez Niego wszystko się stało. * On to dla nas, ludzi, * i dla naszego zbawienia * zstąpił z nieba. * I za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy, * i stał się człowiekiem. * Ukrzyżowany również za nas, * pod Poncjuszem Piłatem został umęczony i pogrzebany. * **I zmartwychwstał dnia trzeciego, jak oznajmia Pismo.** * I wstąpił do nieba; * siedzi po prawicy Ojca. * I powtórnie przyjdzie w chwale * sądzić żywych i umarłych: * a królestwu Jego nie będzie końca. * Wierzę w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela, * który od Ojca i Syna pochodzi. * Który z Ojcem i Synem wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę; * który mówił przez proroków. * Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół. * Wyznaję jeden chrzest * na odpuszczenie grzechów. * I oczekuję wskrzeszenia umarłych. * I życia wiecznego w przyszłym świecie. Amen.

O wiosennych świętach Pana

Święta wiosenne

wg Księgi Kapłańskiej 23

Księga Kapłańska 23:4-14

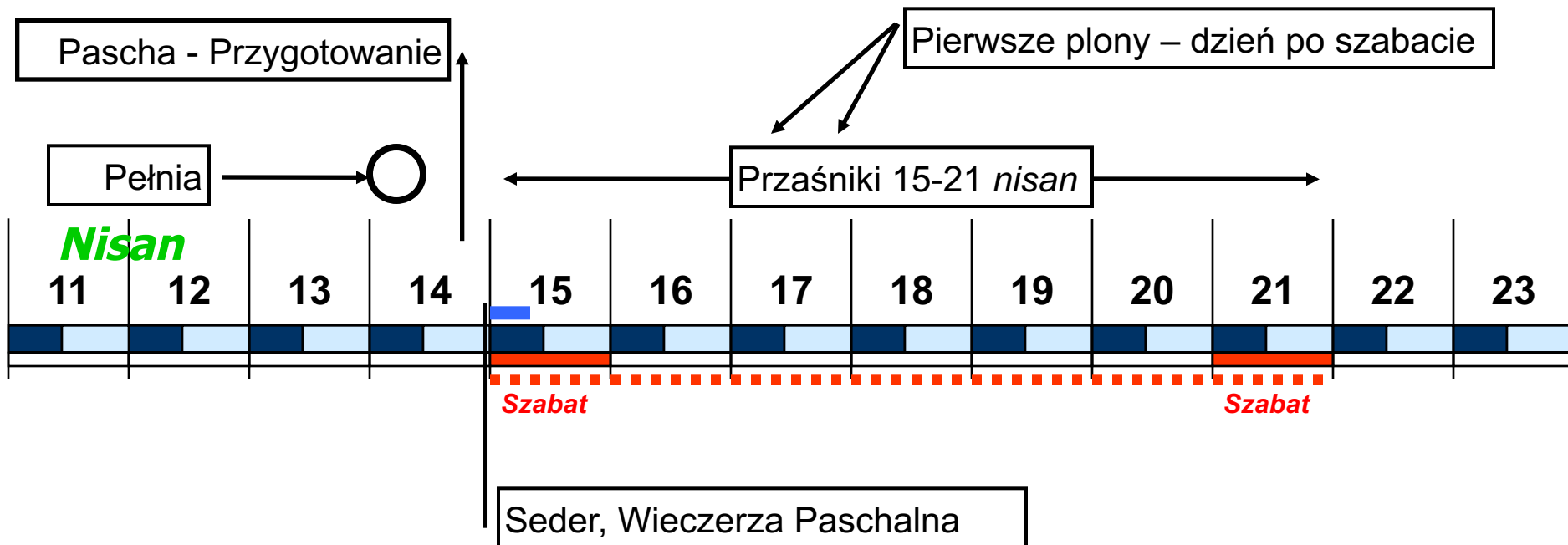
Oto czasy święte dla Pana, zwołanie święte, na które wzywać ich będziecie w określonym czasie.

W pierwszym miesiącu, czternastego dnia miesiąca, o zmierzchu, jest Pascha

A piętnastego dnia tego miesiąca jest święto Przaśników ... przez siedem dni ...

Pierwszego dnia będzie dla was zwołanie święte: nie będziecie wykonywać żadnej pracy.

(...) przyniesiecie kapłanowi snop jako pierwociny waszego plonu. ... Dokona [on] nim gestu kołysania w następnym dniu po szabacie.

Pascha

Księga Kapłańska 23.5:

W miesiącu pierwszym, czternastego dnia tegoż miesiąca o zmierzchu jest Pascha Pana.

Pascha - Przygotowanie

Pełnia

Nisan

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

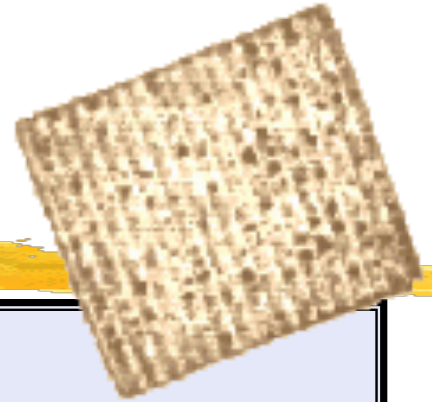
23

Szabat

Szabat

Seder, Wieczerza Paschalna

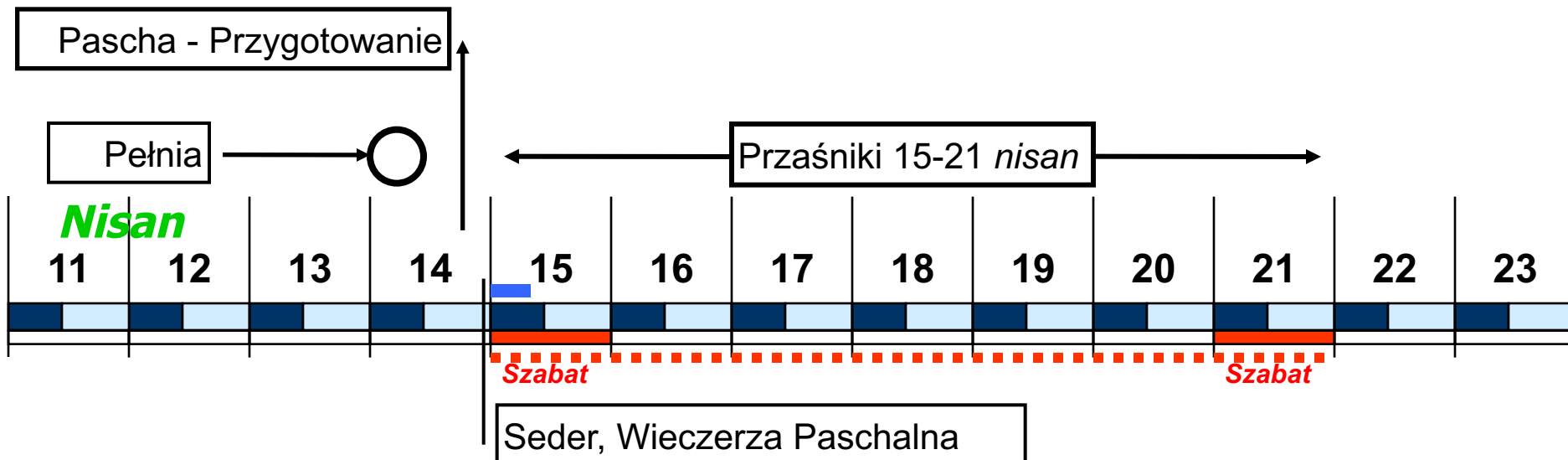
Przaśniki

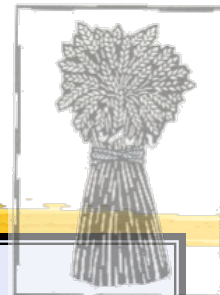

Księga Kapłańska 23.6-8:

A piętnastego dnia tegoż miesiąca jest Święto Przaśników Pana.

Przez siedem dni będziecie jedli przaśniki. Pierwszego dnia będzie dla was ogłoszone święte zgromadzenie; żadnej ciężkiej pracy wykonywać nie będziecie, lecz będziecie składać Panu ofiary ogniowe przez siedem dni. Siódmego dnia będzie święte zgromadzenie, nie będziecie wykonywać żadnej ciężkiej pracy.

Pierwsze plony

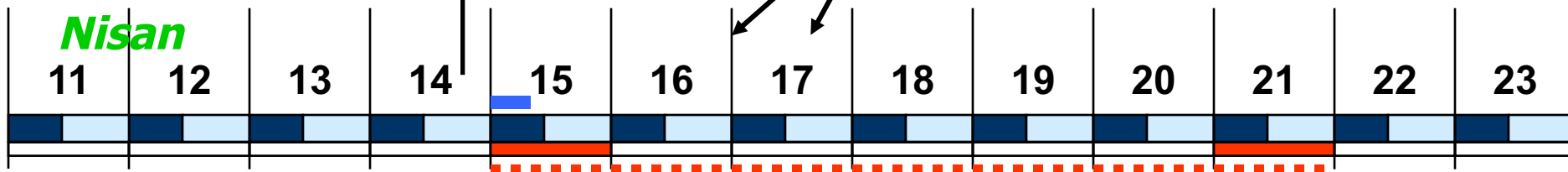
Księga Kapłańska 23.10-14

Gdy wejdziecie do ziemi, którą ja wam dam, i będziecie zbierać żniwo, to snop z pierwocin waszego żniwa przyniesiecie do kapłana, a on dokona obrzędu potrząśnięcia tym snopem przed Panem, aby zyskać dla was upodobanie. Nazajutrz po sabacie kapłan dokona nim obrzędu potrząśnięcia. W dniu obrzędu potrząśnięcia tym snopem złożycie roczne jagnię bez skazy na ofiarę całopalną dla Pana, wraz z ofiarą z pokarmów dla niego z dwóch dziesiątych efy przedniej mąki, zaczynionej oliwą, jako ofiarę ogniową, woń przyjemną dla Pana, oraz jako ofiarę z płynów dla niego jedną czwartą hinu wina; chleba zaś ani prażonego lub świeżego ziarna zboża jeść nie będziecie aż do tego dnia, w którym przyniesiecie swojemu Bogu dar. Jest to ustawa wieczna dla waszych pokoleń we wszystkich siedzibach waszych.

Pascha - Przygotowanie

Pierwsze plony – dzień po szabacie

Przasnki 15-21 nisan

Jezus – złożony na Pasche

Baranek Boży

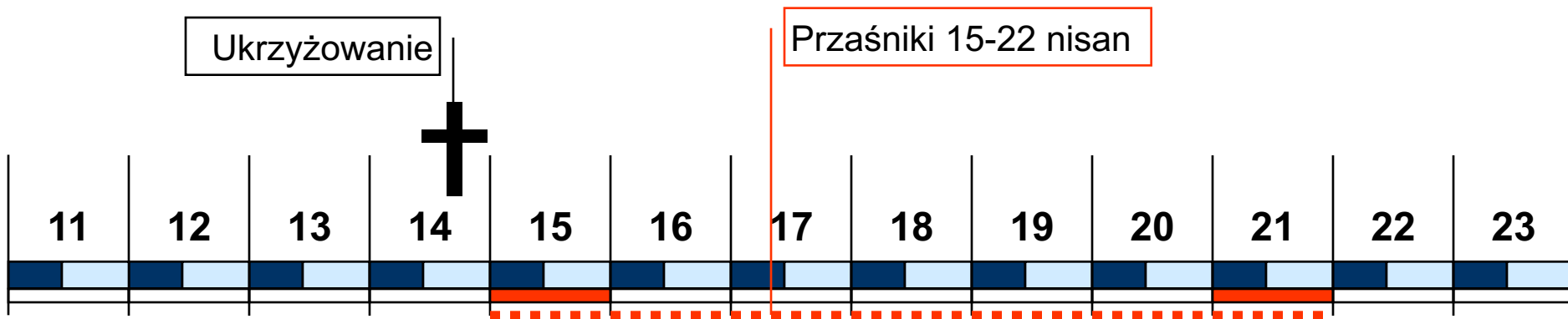
Jezus był bożym barankiem ofiarnym. Potwierdza to zapisane świadectwo Jana Chrzciciela:

Nazajutrz zobaczył Jezusa, nadchodzącego ku niemu, i rzekł: Oto Baranek Boży, który gładzi grzech świata. (Ew. Jana 1.29)

Jako taki, Jezus musiał zostać zabity 14 nisan zgodnie z tym, co o baranku paschalnym napisał Mojżesz:

Będziecie go strzec aż do czternastego dnia tego miesiąca, a wtedy zabije go całe zgromadzenie Izraela o zmierzchu. (Ks. Wyjścia 12.6)

Pozostaje do rozwiązania problem, w jaki dzień tygodnia przypadło 14 nisan.

Jezus – pierwszy zmartwychwstały

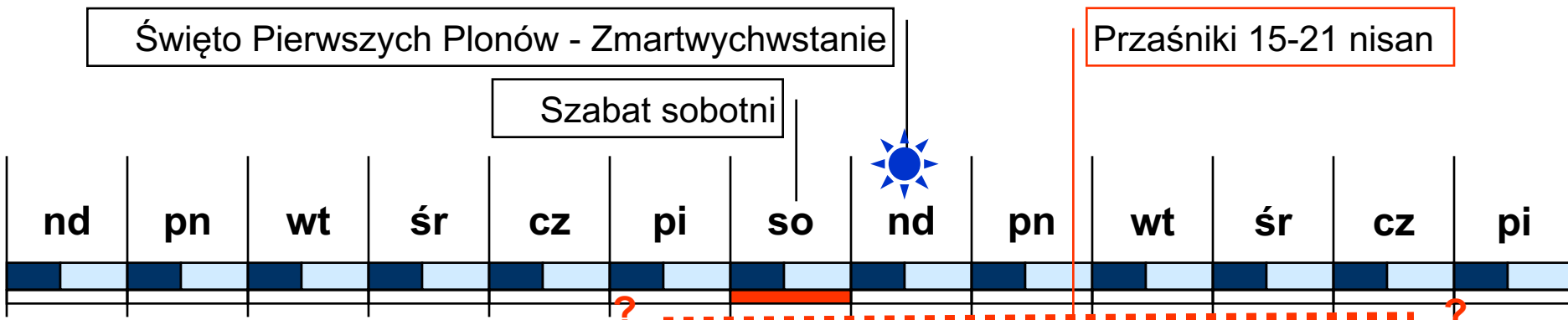
Jezus był pierwszym który zmartwychwstał, a zmartwychwstanie dokonane w święto Pierwszych Plonów miało dla Żydów swoją szczególną wymowę. Święto to nie ma stałej daty i przypadało pierwszego dnia tygodnia, czyli w niedzielę, w czasie tygodniowego Święta Przaśników. Czytamy u Mojżesza:

Mów do Izraelitów i powiedz im: Kiedy wejdziecie do ziemi, którą Ja wam dam, i zbierzecie plon, przyniesiecie kapłanowi snop jako pierwociny waszego plonu. (...) Dokona nim gestu kołysania w następnym dniu po szabacie. (Ks.Kapłańska 23.10-11)

O tym, że Jezus zmartwychwstał tego właśnie dnia czytamy na przykład:

Po upływie szabatu, o świcie pierwszego dnia tygodnia przyszła Maria Magdalena i druga Maria obejrzeć grób. (...) Anioł zaś przemówił do niewiast: Wy się nie bójcie! Gdyż wiem, że szukacie Jezusa Ukrzyżowanego. (Ew.Mateusza 28.1-5)

Pozostaje problem, w jaki dzień miesiąca wypadła ta świąteczna niedziela.

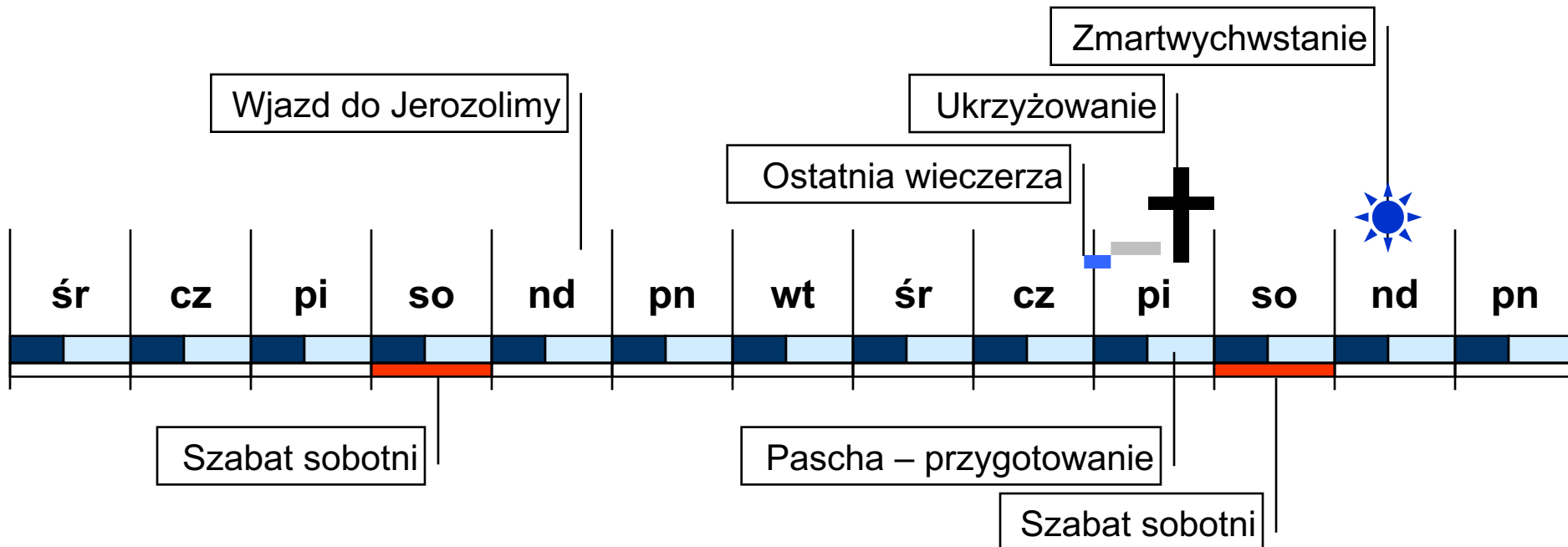

Dwa światopoglądy

Tradycja: Ukrzyżowanie miało miejsce w piątek

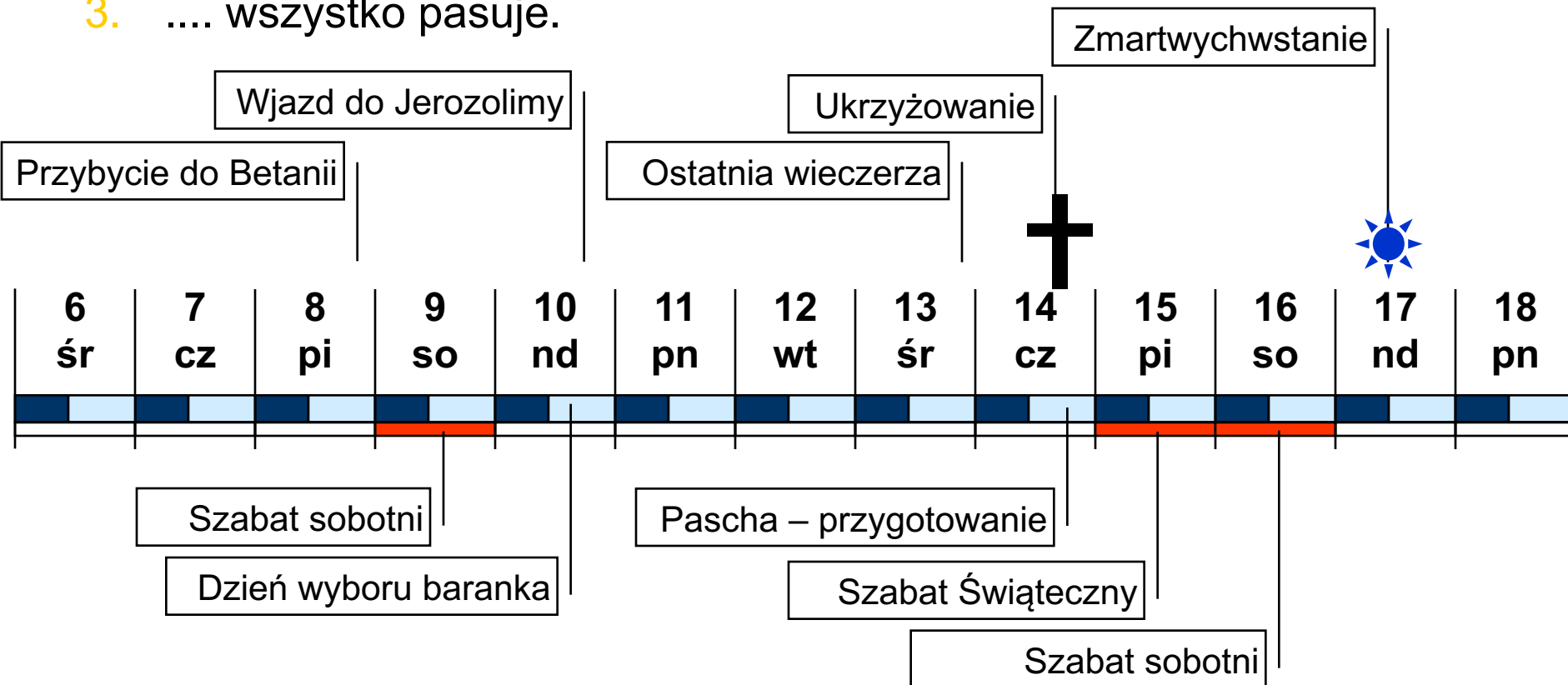
1. Ukrzyżowanie miało miejsce w piątek;
2. Zmartwychwstanie dokonało się w niedziele;
3. Tak się to święto w tradycji obchodzi i ...
4. ... nie zadaje się pytań, dlaczego tak.

Teza:

Ukrzyżowanie miało miejsce w czwartek

1. Ukrzyżowanie miało miejsce w czwartek 14 nisan;
2. Zmartwychwstanie dokonało się w niedzielę święta Przaśników (wtedy niedziela 17 nisan) i ...
3. .... wszystko pasuje.

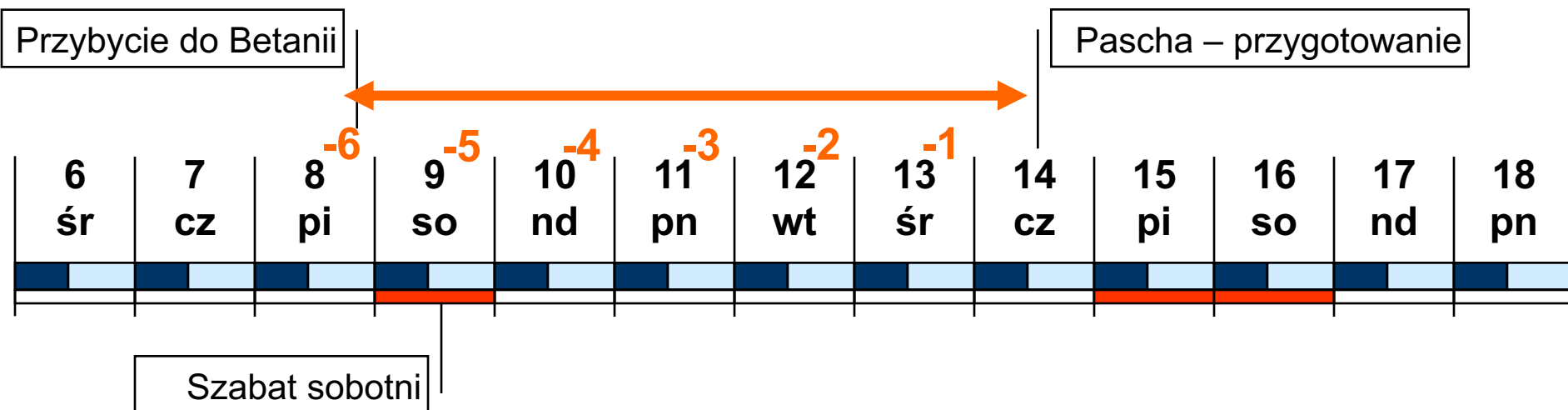
Argument #1

6 dzień przed Paschą nie był sobotą

Jezus jako Żyd nie miał zwyczaju podróżować w szabat. Czytamy jednak, że:

Na sześć dni przed Paschą Jezus przybył do Betanii, gdzie mieszkał Łazarz, którego Jezus wskrzesił z martwych. (J12.1)

Gdyby Przygotowanie Paschy 14 nisan przypadała w piątek to 6 dni przed wypadło by w szabat – w dzień, w którym nie podróżowano.

Argument #2

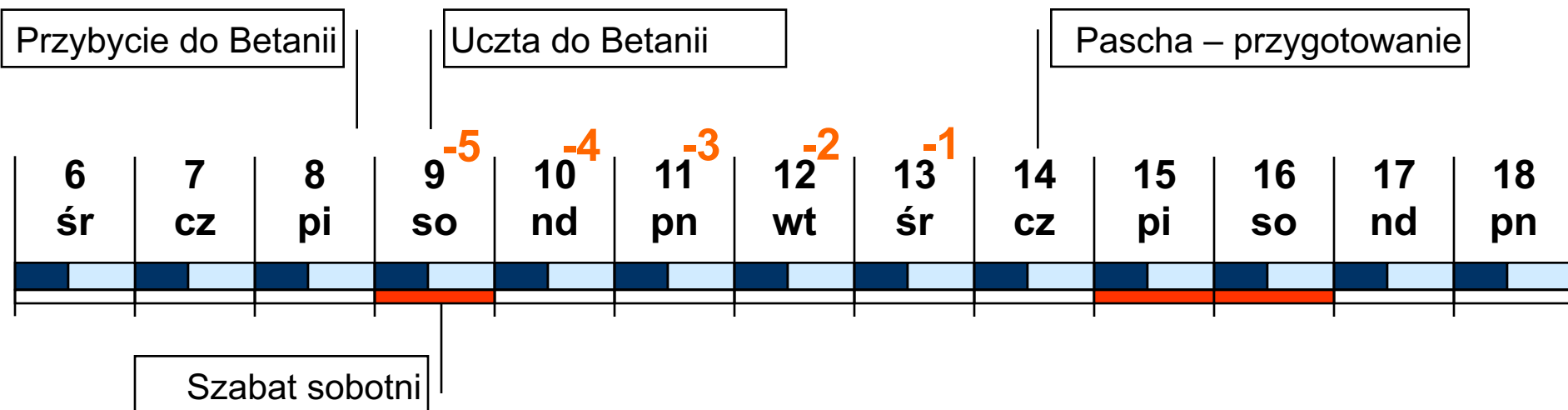
Uczta w Betani wypadła w sobotę

U Jana można wyczytać:

Na sześć dni przed Paschą Jezus przybył do Betanii (...).

Urządzono tam dla Niego ucztę. Marta posługiwała, a Łazarz był jednym z zasiadających z Nim przy stole. (J12.1n)

Szabat służy do urządzania uczt, co wiąże nam 5 dni przez Paschą z sobotą.

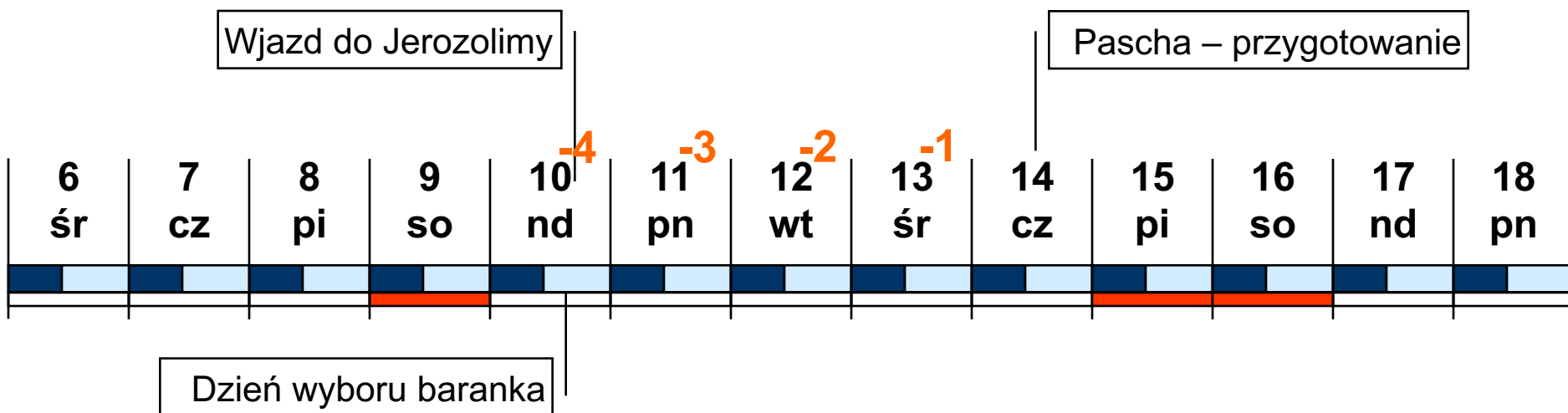
Argument #3

Świadectwo Niedzieli Palmowej

Tradycja przekazuje, że Jezus wjechał do Jerozolimy w niedzielę.

*Na sześć dni przed Paschą Jezus przybył do Betanii (...).
Urządzono tam dla Niego ucztę. (...) Nazajutrz wielki tłum, który
przybył na święto, usłyszawszy, że Jezus przybywa do Jerozolimy,
wziął gałązki palmowe i wybiegł Mu naprzeciw. Wołali: Hosanna!
Błogosławiony, który przychodzi w imię Pańskie oraz Król izraelski!
(J12.1,2,12-13)*

To wiąże nam 4 dzień przed Paschą z niedzielą.

Argument #4

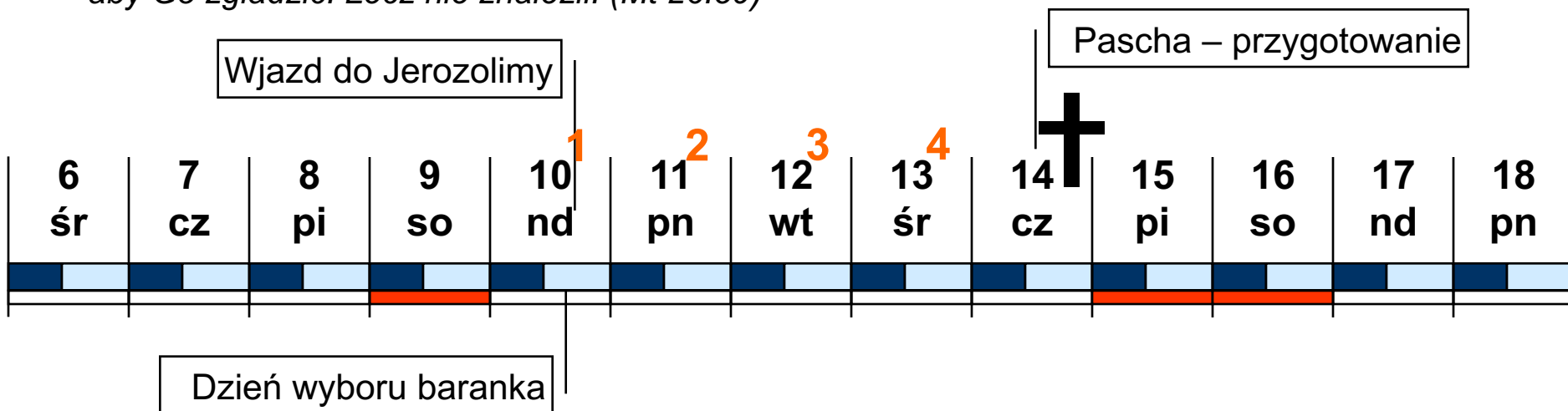
Wybór i obserwacja baranka

Wyboru baranka paschalnego dokonywano 10 nisan. Czytamy o tym Księdze Wyjścia:

Powiedzcie całemu zgromadzeniu Izraela tak: Dziesiątego dnia tego miesiąca [nisan] niech się każdy postara o baranka dla rodziny, o baranka dla domu. (...) Baranek będzie bez skazy, samiec, jednoroczny; wziąć możecie jagnię albo kozłą. Będziecie go strzec aż do czternastego dnia tego miesiąca, a wtedy zabije go całe zgromadzenie Izraela o zmierzchu. (Ex 12.3)

Przez cztery dni, od 10 do 14 nisan wybrany baranek był pod dokładną obserwacją – sprawdza się czy nie jest trefny. Od niedzieli do środy, przez cztery dni Jezus codziennie pojawiał się publicznie w świątyni a uważnie się mu przyglądali i żadnej skazy nie znaleźli o czym czytamy u Mateusza:

Tymczasem arcykapłani i cała Wysoka Rada szukali fałszywego świadectwa przeciw Jezusowi, aby Go zgładzić. Lecz nie znaleźli. (Mt 26.59)

Argument #5

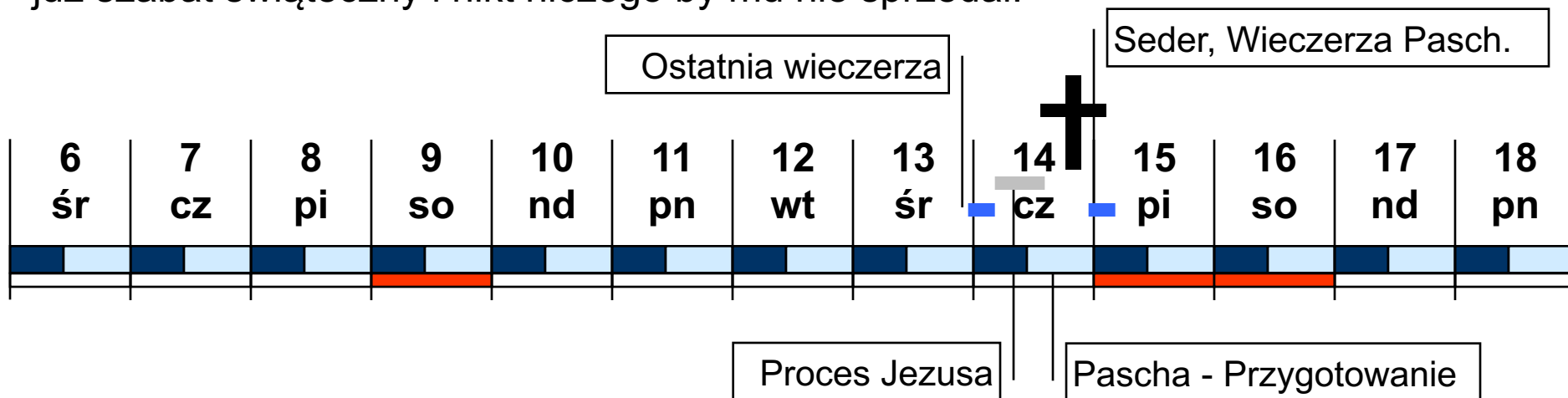
Jezus spożył Seder dzień wcześniej

Wypowiedź Jana dotycząca wyjścia Judasza w trakcie wieczerzy:

A po spożyciu kawałka chleba wszedł w niego szatan. Jezus zaś rzekł do niego: Co chcesz czynić, czyń prędszej. Nikt jednak z biesiadników nie rozumiał, dlaczego mu to powiedział. Ponieważ Judasz miał pieczę nad trzosem, niektórzy sądzili, że Jezus powiedział do niego: Zakup, czego nam potrzeba na święto, albo żeby dał coś ubogim. A on po spożyciu kawałka chleba zaraz wyszedł. A była noc. (J 13.27-30)

Gdyby wieczerza ta odbywała się w czwartek nikt z biesiadników by nie sądził, że Judasz poszedł na zakupy. W czasie Wieczerzy Paschalnej (Sederowej) obowiązywał już szabat świąteczny i nikt niczego by mu nie sprzedał.

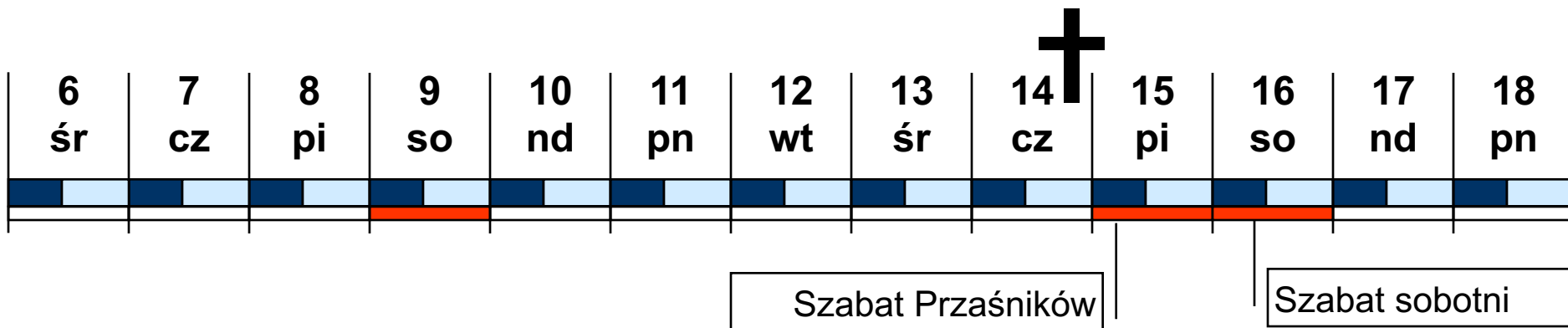
Argument #6 Ukrzyżowanie w dzień przed szabatem ale czy w piątek? (1/2)

Dzień Przygotowania Paschy (14 nisan) jest jednocześnie dniem przygotowanie do szabatu i tak to znajdujemy zapisane u Marka:

Pod wieczór już, ponieważ było Przygotowanie, czyli dzień przed szabatem, przyszedł Józef z Arymatei, poważny członek Rady, który również wyczekiwał królestwa Bożego. Śmiało udał się do Piłata i poprosił o ciało Jezusa. (Mk 15.42-43)

Obserwacja: nie chodzi jednak zwykły szabat sobotni, ale szabat pierwszego dnia święta Przaśników. Czytamy o tym w rozdziale Księgi Kapłańskiej opisującej szczegółowo wszystkie Święta Pańskie:

A piętnastego dnia tego miesiąca jest Święto Przaśników dla Pana - przez siedem dni będziecie jedli tylko przaśne chleby. Pierwszego dnia będzie dla was zwołanie święte: nie będziecie wykonywać żadnej pracy. (Kpł 23.6-7)

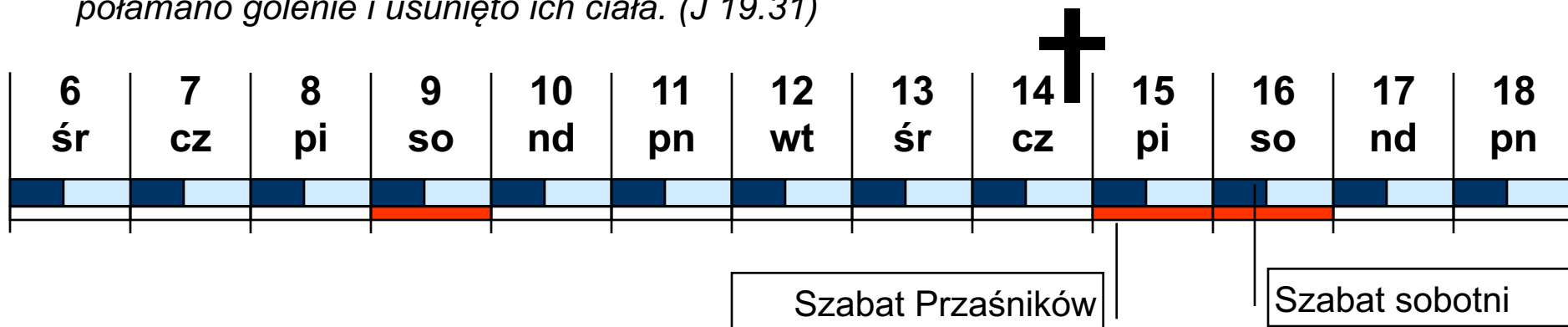
Argument #6 Ukrzyżowanie w dzień przed szabatem ale czy w piątek? (2/2)

Słowo szabat nie oznacza tylko, jak się powszechnie uważa, siódmego dnia tygodnia - soboty, ale znaczy też tyle co "bezruch" czy "niedziałanie". O szabatach nie przypadających w sobotę możemy przeczytać na przykład przy okazji opisu święta *Jom Kippur*. Czytamy:

Dziesiątego dnia siódmego miesiąca jest Dzień Prześlągania (...) Będzie to dla was uroczysty szabat. Będziecie pościli. Dziewiątego dnia miesiąca, wieczorem, to jest od wieczora do wieczora, będziecie obchodzić wasz szabat. (Kpł 23.27-32)

Szabat po ukrzyżowaniu Jezusa dwudniowy, był *wielkim świętem* jak to czytamy u Jana:

Ponieważ był to dzień Przygotowania, aby zatem ciała nie pozostawały na krzyżu w szabat - ów bowiem dzień szabatu był wielkim świętem - Żydzi prosili Piłata, aby ukrzyżowanym połamano golenie i usunięto ich ciała. (J 19.31)

Argument #7

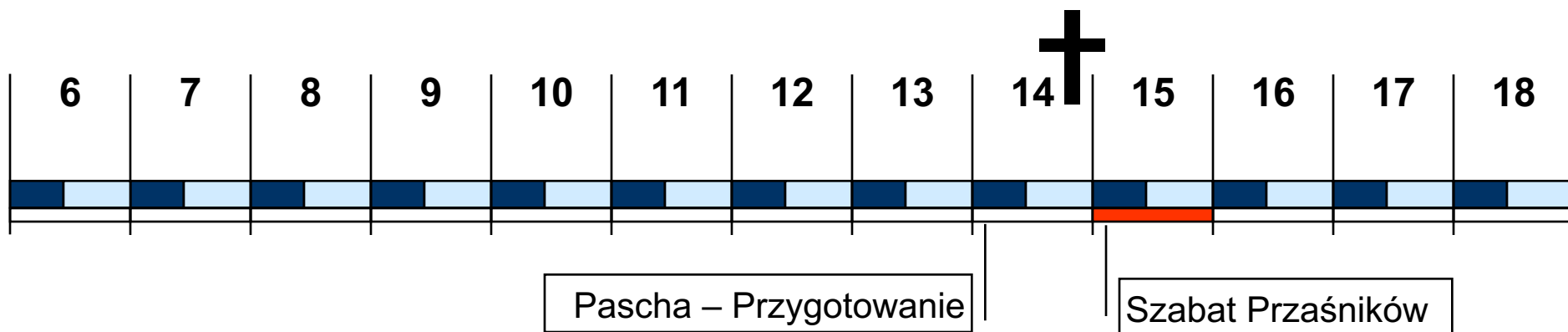
Pascha przypada przed szabatem

O tym, że Przygotowanie jest dniem przed szabatem czytamy też u Marka:

Pod wieczór już, ponieważ było Przygotowanie, czyli dzień przed szabatem, przyszedł Józef z Arymatei, poważny członek Rady, który również wyczekiwał królestwa Bożego. Śmiało udał się do Piłata i poprosił o ciało Jezusa.

(Mk 15.42n)

W tym miejscu Marek zaznaczył, że Przygotowanie jest dniem przed szabatem. Nie może mu jednak chodzić o sobotę a o szabat świąteczny, ponieważ jak wiadomo Przygotowanie jest świętem, które ma stałą datę 14 nisan i dlatego nie zawsze przypada w piątek.

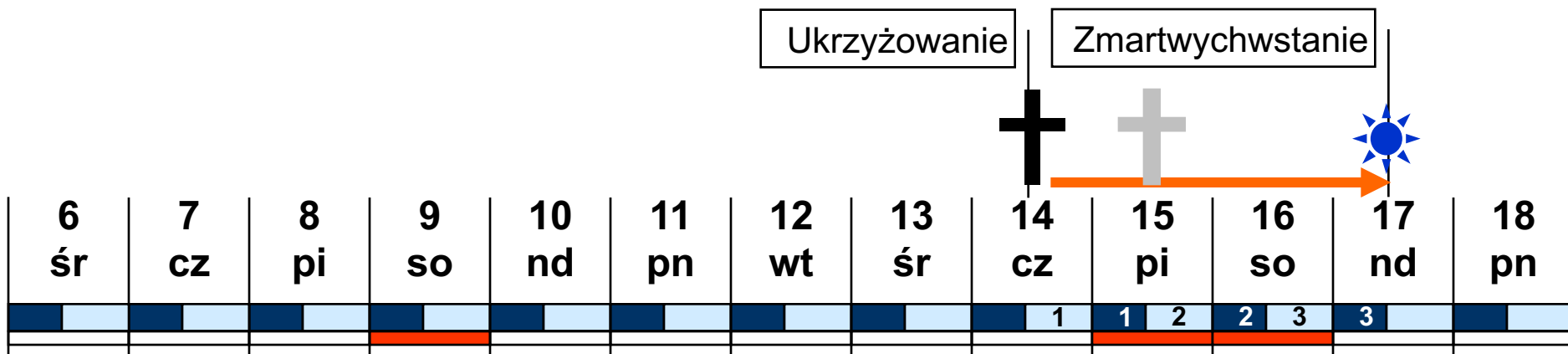
Argument #8

Zapowiedź Jezusa: znak Jonasz

Jezus zapowiedział, że po swojej śmierci przez trzy dni i trzy noce jego ciało spoczywać będzie w grobie. Czytamy u Mateusza:

Lecz On im odpowiedział: Plemię przewrotne i wiarołomne żąda znaku, ale żaden znak nie będzie mu dany, prócz znaku proroka Jonasz. Albowiem jak Jonasz był trzy dni i trzy noce we wnętrzościach wielkiej ryby, tak Syn Człowieczy będzie trzy dni i trzy noce w łonie ziemi. (Mt 12.39-40)

Jeżeli ukrzyżowanie mało by być dokonane w piątek to brakować będzie jednej nocy. Jeżeli jednak ukrzyżowanie przypadnie na czwartek to wątpliwe tłumaczenie że liczy się tu każdy zaczęty dzień nie będzie konieczne.

Argument #9

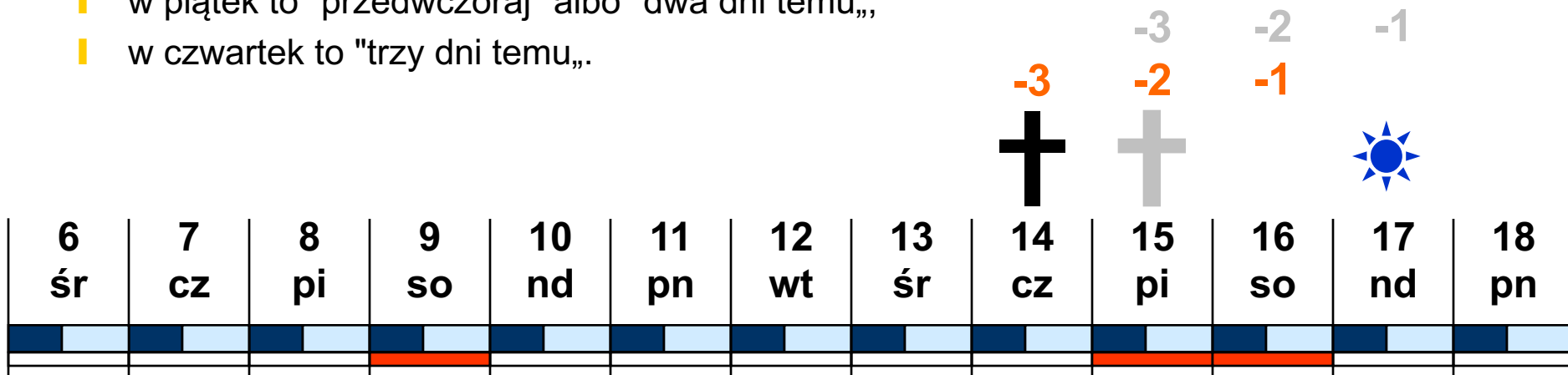
Wypowiedzi uczniów idących do Emaus

Uczniowie idący w niedzielę (patrz Łk 24.1;13) do Emaus powiedzieli Jezusowi, który im się objawił, że jego śmierć miała miejsce ... i tu jest problem ...

Zapytał ich: Cóż takiego? Odpowiedzieli Mu: To, co się stało z Jezusem (...) którego arcykapłani i nasi przywódcy wydali na śmierć i ukrzyżowali (...) Tak, a po tym wszystkim dziś już trzeci dzień, jak się to stało. (Łk 24.19-21)

W greckim oryginale mamy tu: *"trzeci ten dzień upływa od kiedy stało się to,,,"* można więc określić to tak:

- ! jest niedziela;
- ! w sobotę było "wczoraj,,,";
- ! w piątek to "przedwczoraj" albo "dwa dni temu,,,";
- ! w czwartek to "trzy dni temu,,,".

Argument #10 – Wypowiedź Świętego Pawła

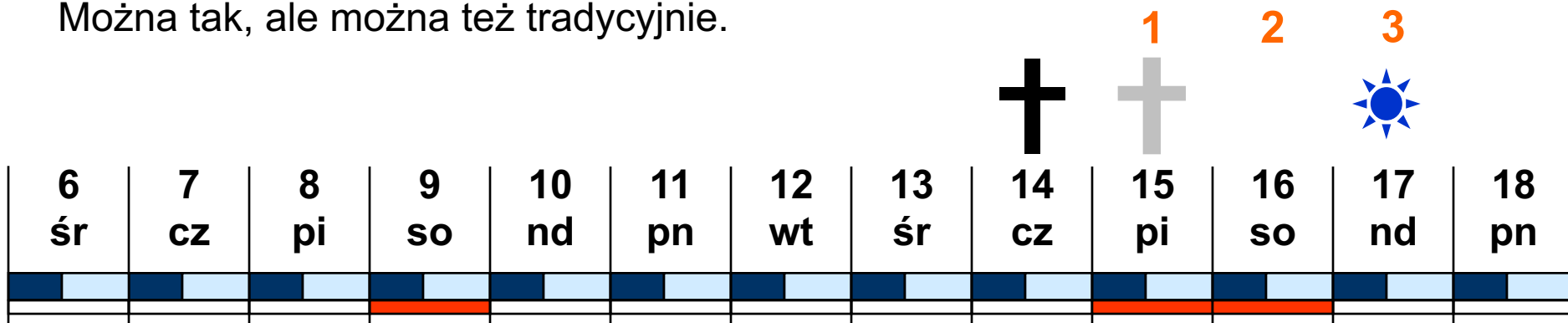
Są jednak miejsca w Biblii mówiące o tym, że Jezus trzeciego dnia zmartwychwstał (podobnie Wyznanie Wiary). Jest tak na przykład u Świętego Pawła:

Przekazałem wam na początku to, co przejąłem; że Chrystus umarł - zgodnie z Pismem - za nasze grzechy, że został pogrzebany, że zmartwychwstał trzeciego dnia, zgodnie z Pismem; (1Kor 15.34)

Ale czy czasem nie można tego rozumieć w ten sposób:

- | czwartek - Przygotowanie Paschy, ukrzyżowanie Jezusa
- | pierwszy dzień - piątek, szabat Święteczny, pierwszy dzień Przaśników
- | drugi dzień - sobota, szabat sobotni
- | trzeci dzień - niedziela, Święto Pierwocin, zmartwychwstanie Jezusa

Można tak, ale można też tradycyjnie.

Miejsca trudne (1/2)

Czytamy u Łukasza:

Nadchodziła uroczystość Przaśników, tak zwana Pascha. (Łk 22.1)

I z tym w zasadzie można się rozprawić prosto. Łukasz jako poganin nie za bardzo czuł na czym polegały święta obchodzone przez Żydów. Jest to co prawda sprzeczne z opinią jaką mamy o Łukaszu - doskonałym obserwatorze i historyku, ale cóż. Mógł się w tym wypadku pomylić. Nie da się jednak takiego naciąganego tłumaczenia zastosować w przypadku pozostałych ewangelistów.

Miejsca trudne (2/2)

A u wszystkich synoptyków pojawia się jedno, bardzo podobnie brzmiące zdanie:

- *W pierwszy dzień Przaśników, kiedy ofiarowywano Paschę, zapytali Jezusa Jego uczniowie: Gdzie chcesz, abyśmy poszli poczynić przygotowania, żebyś mógł spożyć Paschę? (Mk 14.12)*
- *Tak nadszedł dzień Przaśników, w którym należało ofiarować Paschę. Jezus posłał Piotra i Jana z poleceniem: Idźcie i przygotujcie nam Paschę, byśmy mogli ją spożyć. (Łk 22.7-8)*
- *W pierwszy dzień Przaśników przystąpili do Jezusa uczniowie i zapytali Go: Gdzie chcesz, żebyśmy Ci przygotowali Paschę do spożycia? (Mt 26.17)*

Wypowiedzi te kontrastują z założeniami świąt podanymi u Mojżesza. Pierwszy dzień Przaśników przed Paschą? No cóż. Nad rozwiązanie tej zagadki będę musiał jeszcze popracować.

A po co to ...

Ale czy to wszystko jest ważne? Czy w ogóle warto brać się za takie dociekania? Może lepiej nie spierać się o to i niech każdy zostanie przy swoim? Otóż ja osobiście uważam, że warto. Warto bo widzę dwa zastosowania dla moich twierdzeń.

Po pierwsze, powyższe rozważanie przekonuje mnie, po raz kolejny o spójności i poprawności Biblii. Paweł pisał: "*wiem, komu zawierzyłem*" ale on w okolicach Damaszku spotkał zmartwychwstałego Pana. Ja muszę zawierzyć Pismu, a pismo co nie trzyma się kupy nie warto jest takiego zawierzenia. Dzięki tym rozważaniom pogłębiła się więc moja wiara, że inne pozorne niespójności i sprzeczności przez dokładne studiowanie Pisma Świętego też dadzą się wyjaśnić.

Drugie zastosowanie jest testem, papierkiem lakmusowym informujący mnie na ile jestem otwarty na prawdę spisaną w Biblii, a na ile będę się upierać przy swoich tradycyjnych wierzeniach. Jakże często jest tak, że te tradycje wierzenia nie posiadają żadnej bądź posiadającą wątpliwą, niebiblijną argumentację. Ja chcę aby w moim życiu Pismo Święte było "*ostatecznym autorytetem w dziedzinie nauki i moralności*". Nie mogę więc "*wczytywać*" w nie czegoś, co nie zostało tam wpisane przez natchnionych Duchem Świętym autorów.

Gliwice, dnia 8 kwietnia 1995

Wojtek Apel

Sola Scriptura

Sola scriptura (łac. jedynie Pismem) – wypracowana w okresie reformacji zasada teologiczna, głosząca, że Pismo Święte jest samowystarczającym źródłem wiary chrześcijańskiej, a w konsekwencji – jedynym autorytetem Kościoła rozstrzygającym w kwestiach wiary i praktyki.

Dodatki

W sieci

- http://wojtek.pp.org.pl/32476_wielki-piatek-i-moje-na-ten-temat-rozwazania
- http://wojtek.pp.org.pl/pliki/notki/2017-12-13_wielki-piatek-i-moje-na-ten-temat-rozwazania/2014-04-18%20grafika%20%20inna%20konceptcja.jpg
- http://wojtek.pp.org.pl/pliki/notki/2017-12-13_wielki-piatek-i-moje-na-ten-temat-rozwazania/passover.pdf

Cudze rozważania

Passover 32AD a reconciliation of all the biblical data

Our day: midnight-midnight Calendar date *	Thursday 7 th April	Friday 8 th April	Saturday 9 th April	Sunday 10 th April	Monday 11 th April	Tuesday 12 th April	Wednesday 13 th April	Thursday 14 th April - Full moon	Friday 15 th April	Saturday 16 th April	Sunday 17 th April
Jewish day: evening to evening: day of week and of month	Day six - 8 Nisan/Abib 6 days before Passover	Sabbath - 9 Nisan - 5 days before	Day One - 10 Nisan - 4 days before	Day Two - 11 Nisan - 3 days before	Day Three - 12 Nisan - 2 days before	Day Four - 13 Nisan - 1 day before Passover	Day Five - 14 Nisan - Passover	Day Six - 15 Nisan	Sabbath - 16 Nisan	Day One - 17 Nisan	Day Two - 18 Nisan
OT commands:	Night	Day	Night	Day	Night	Day	Night	Day	Night	Day	Night
OT refs:				Ex 12:3	Ex 12:6; Dt 16:2			Ex 12:8; Ex 34:25; Lv 23:5; Num 9:2; Num 28:16	Lv 23:6; Num 28:17-18; Dt 16:3		Lv 23:10-11
Historical commemoration								Abraham's sacrifice of Isaac: the Lord provides a ram as a substitute, foreshadowing Jesus, the Lamb of God.	In Egypt, the angel of the Lord passed over at mid-night, and all the firstborn of the Egyptians were killed. Moses summoned by Pharaoh and told to leave with all Israel.		The Israelites cross the Red-Sea miraculously, thus leaving Egypt. Pharaoh and his army are drowned.
NT events and commentary:	Jesus arrives at Bethany (2 nd Sabbath day journey from Jerusalem) 6 days before Passover (John 12). He comes from Ephraim, at some distance, so not on the Sabbath	Jesus stays at Bethany. A superficial reading of John 12:1 suggests that the supper served for him was that same night which would require that he arrived on Thursday, so that the supper would not be on the sabbath, but the text does not actually say that.	Jesus continues to stay at Bethany (on the Eastern slope of the Mount of Olives) at night and goes into Jerusalem each day from 10 Nisan onwards. Bethany is more than a Sabbath day's journey, therefore he does not enter Jerusalem until after the Sabbath.	Jesus was selected by the Pharisees, Sadducees and Torah teachers for four days and no fault was found in him. As a perfect lamb, he is qualified to be the Passover sacrifice.	This day is the exact day of the end of the 69 sevens of the prophecy in Daniel 9 (calculated by Sir Robert Anderson, "The Coming Prince"). So the Jews ought to have known that this was the time for the prophecy's fulfillment. Hence Jesus kept over the city, because they did not recognise the time of their visitation.	Judas conspires with the Jewish leaders to betray Jesus.	Jesus ate the Passover with his disciples in the evening at the same time as the rest of the nation, and in the morning was himself sacrificed. There was a temple sacrifice for this day, which foreshadowed his own sacrifice: this was what the priests did not want to be defiled for.	Prophecy of Daniel: [after the 69 sevens] Messiah shall be cut off, but not for himself; Isaac 55, Psalm 22	Prophecy of Daniel: [after the 69 sevens] Messiah shall be cut off, but not for himself; Isaac 55, Psalm 22	On this day the high priest cuts the first sheaf of corn to wave before the Lord (at the time of the morning sacrifice) for the feast of first fruits. Jesus as the high priest presents himself at that same time in heaven as the first fruits of salvation. This is why early in the morning he tells Mary he has not yet ascended to the Father. When Jesus ascended to the Father on this morning he took with him paradise and everyone in it (called Abraham's bosom in Luke 16) which were his first fruit offering to the Father.	
References	Mt 20:17-34; Mk 10:32-52; Lk 18:31-19:28; Jn 12:1-11	Jn 12:2-9	Mt 21:1-17; Mk 11:7-11; Lk 19:28-44; Jn 12:12-19	Mk 11:19; Mt 21:19-26; Mk 11:12-14; Lk 19:45-48	Mt 26:17-19; Mk 14:12-16; Lk 22:7-13	Mt 26:14-16; Mk 14:3-11; Lk 22:3-6 (Jn 12:8)	Mt 26:20-75; Mk 14:17-72; Lk 22:14-62; Jn 13:1-18:27	Mt 27:1-46; Mk 15:1-47; Lk 22:66-23:55; Jn 18:28-19:42	Mt 27:61-66	Mt 28:1; Mk 16:1	Mt 28:2-15; Mk 16:2-14; Lk 24:1-44; Jn 20:1-23; Eph 4:8-10
Footnote	*Calendar taken from Sir Robert Anderson's book, "The Coming Prince" (1894) (page 98) Last change: 31 Jan 2013										

*The calendar date is taken from Sir Robert Anderson, "The Coming Prince", but is in a sense imaginary, since the Gregorian calendar was not yet in use.

Dodatki

Tematy do przemyślenia

- Poszukać u Flawiusza jak to było z Paschą judejską i galilejską.
- Czy w szabat mógł zebrać się Sanhedryn aby obradując ustalić, że Jezus ma zmartwychwstać i poprosić rzymian o straż przy grobie.